

РЕШЕНИЕ

№ 6242

гр. София, 26.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 3 състав,
в публично заседание на 26.09.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ива Кечева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **5489** по описа за **2017** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на Глава единадесета АПК - Производства за обезщетения.

Образувано е по искова молба, подадена от Х. Д. Л. от [населено място], с която срещу Българска народна банка (БНБ) са предявени обективно кумулативно съединени иски с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ за заплащане на обезщетение за имуществени вреди, както следва: в размер на 8 627,97 лв., определено в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантираното вземане в размер на 196 000 лв. за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата за обезщетение; в размер на 216 747, 13 лв., изразяващо се в разликата между вложените от ищеца суми по банков депозит, открит в „Корпоративна търговска банка“ АД и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит в размер на 196 000 лв., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата за обезщетение; в размер на 64 490,76 лв., дължимо на основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД и съставляващо обезщетение за забава в размер на законната лихва върху сумата на исковата претенция в размер на 216 747, 13 лв. за периода от 20.06.2014 г. до 23.05.2017 г.

Претенцията за заплащане на обезщетение в размер на разликата между вложените от ищеца суми по банков депозит, открит в „Корпоративна търговска банка“ АД и

изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит в размер на 196 000 лв., е обоснована с доводи за неправомерно бездействие на БНБ, изразяващо се в неизпълнение на вменените ѝ функции с чл. 2, ал. 6 ЗБНБ. Ищецът твърди, че през целия период преди 06.11.2014 г. БНБ не е осъществила резултатни надзорни функции за ранна намеса и предотвратяване на тенденцията за отрицателен капитал на К., не е наложила изискване за ликвидност и не е осъществила пълен преглед и оценка на търговската банка в съответствие с императивните изисквания по чл. 79в от ЗКИ. Посочва, че разпоредбите на чл. 79в и чл. 103а от ЗКИ, наредбата по чл. 39, ал. 2 от ЗКИ, чл. 23 от Регламент /ЕС/ № 1093/2010 и Регламент /ЕС/ № 575/2013, са обективирали нормативно установени задължения за фактически действия за БНБ, които не са извършени през целия период преди 06.11.2014 г. Ищецът развива подробни доводи за допустимост на исковата претенция. Посочва, че претендираното обезщетение е за вреди, настъпили в резултат на неправомерно бездействие на БНБ и неосъществен ефективен банков надзор, а производството по несъстоятелност по Закона за банковата несъстоятелност има съвсем различни цели, поради което се касае за отделни, самостоятелни производства, между които не е налице обусловеност. В исковата молба се твърди също, че в резултат на решението на БНБ за отнемане на лиценза на К. АД са засегнати имуществените права на ищеца, с което е нарушен чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, протокол № 1 на Конвенцията и чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС. Във връзка с претенцията за заплащане на обезщетение за имуществени вреди, в размер на 8 627,97 лв., ищецът твърди, че е претърпял вреди, причинени от незаконосъобразно бездействие на БНБ да вземе решение в изпълнение на задължения, произтичащи от директното прилагане на правото на ЕС в областта на изплащането на гарантирани депозити, в очертания срок от чл. 1, § 3, т. i от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО. Заявява, че вредите, чиято обезвреда претендира, са причинени от невъзможността да бъде ползван гарантираният от закона размер на влога, който съгласно Директива 94/19/ЕО е станал изискуем в срок от 5 работни дни от спиране на плащанията на кредитна институция. Поради тази причина се претендира обезщетение в размер на законната лихва за периода от 30 юни 2014 г. (датата, на която следвало да бъде извършено активиране на гаранционната схема) до 04.12.2014 г. - датата на преустановяване на нарушението на БНБ. Посочва се, че е налице забава на изплащане на обезщетението по гаранционната схема, което е в пряка причинно-следствена връзка с бездействието на БНБ, изразяващо се в неустановяване неналичността на депозитите в К., в срока регламентиран с чл. 1, § 3, т. i от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО.

В хода на устните състезания по делото ищецът, представляван от адв. М., моли съда да уважи изцяло исковата претенция, като поддържа аргументите, изложени в исковата молба. Претендира присъждане на разноски и прави възражение за прекомерност на възнаградението за процесуално представителство на ответната страна.

Ответната страна – Българска народна банка, чрез процесуални представители, в представен по делото писмен отговор от 28.05.2021 г., изразява становище за недопустимост на исковата молба, с доводи, че българското и европейското законодателство не оправомощават БНБ да издаде акт, с който да установи, че гарантираните депозити в К. са неналични. Излагат се и подробни доводи за неоснователност на исковата претенция: не са налице всички кумулативно изискуеми

елементи на фактическия състав по чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, вкл. съобразно задължителното тълкуване на разпоредби от Директива 94/19ЕО в Решение от 25.03.2021г. на СЕС по дело С-501/18 и в решение от 04.10.2018 г. по дело С-571/16. Не е налице противоположно бездействие на БНБ да изпълни задължение, произтичащо от приложимо с директен ефект право на ЕС. Директива 94/19/ЕО е правилно транспонирана в чл. 23 от ЗГВБ, а в националната правна уредба през процесния период законодателят е предвидил правомощие за БНБ единствено да издаде акт за отнемане на лиценз за извършване на банкова дейност. В административното право няма компетентен орган по подразбиране. Нормата на чл.1, пар.3, б.І от Директивата предоставя право на преценка на държавите-членки кой е компетентният национален орган да извърши преценка за установяване неналичност на депозитите; с какъв акт и по каква процедура да се извърши това установяване. Ответникът няма парично задължение спрямо ищеца, доколкото задължението за заплащане на гарантирания размер на депозитите е на ФГВБ. Ищецът не обосновава и не сочи доказателства за реално възникнали вреди и затова ползва нормативно установен измерител на стойност. Съобразно чл. 119, ал. 5 ЗКИ по влога му се начислява лихва за целия период, през който К. е поставена под специален надзор. За остатъка от главницата по депозита ищецът има вземане, подлежащо на удовлетворяване в производството по несъстоятелност на К.. В договорите, сключвани между К. и вложителите й има уговорка, че изплащането на суми от ФГВБ следва да започне не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност съгласно чл. 23, ал. 5 ЗГВБ. Вредата не е настъпила при или по повод на административна дейност. БНБ няма правомощия да изплаща в полза на вложители суми по гарантирани влогове, не може да бъде задължена и за акцесорното задължение за лихви, тъй като съгласно чл.86, ал.1 ЗЗД задължен за лихва за забава е само длъжникът по главното задължение. БНБ няма и правомощия да разпорежда на ФГВБ кога да започне заплащане на гарантираните депозити. Липсва и противоположно бездействие от БНБ с аргумент, че в решение по дело С-571/16 СЕС е приел, че неправилното въвеждане на чл. 1§ 3, т. і от Директива 94–19ЕО може, при определени обстоятелства, да доведе до ангажиране отговорността на държавата-членка. В същото решение се посочва, че националният съд следва да прецени кой от държавните органи, съобразно компетенциите, дадени им от закона е извършил нарушение и дали същото е достатъчно съществено и следва този орган да репари евентуално причинените от нарушението вреди. Тази преценка следва да се извърши при спазване правото на съответната държава членка. Директивата предоставя възможност за преценка на държавите членки относно органа, който следва да констатира неналичност на депозитите, така че да спазят нейните принципи, съобразявайки спецификите на националното законодателство. През процесния период БНБ е била овластена единствено да издава акт за отнемане лиценза на банка на основание чл. 36, ал. 2 ЗКИ, след издаването на който съгласно чл. 23, ал. 1 и ал. 5 от ЗГВБ започва да тече срокът, в който Фондът започва да изплаща гарантираните влогове. БНБ не е притежавала компетентност да установява неналичност на депозитите по смисъла на Директивата по друг начин, освен чрез отнемане на банковия лиценз. Едва с измененията на ЗКИ от м.08.2015 г. е уредено правомощие за установяване на неналичност на депозитите на кредитна институция и е възложено на БНБ. В решение С-571/16 СЕС е посочил, че установяването на неналичност на депозитите трябва да стане с изричен акт на компетентен орган и не може да бъде

изведена от други актове, нито презюмирана въз основа на други обстоятелства. Установяването на неналичност на депозити по смисъла на Директива 94/19ЕО може да се извърши единствено чрез правно действие – вземане на изрично решение, т. е. издаване на индивидуален административен акт. Липсва нарушение при осъществяване на общия и специалния надзор над К.. Не е налице и пряка и непосредствена причинна връзка между бездействието и твърдения вредоносен резултат, тъй като претендираните вреди не са закономерна и необходима последица от поведението на БНБ.

Изразено е становище за неоснователност и на иска за заплащане на обезщетение в размер на разликата между вложените суми и изплатения гарантиран размер на вземанията: Не е налице нарушение на норми от правото на ЕС, приложими с директен ефект. Липсва противоправно поведение на БНБ или на нейни органи, в т.ч. твърдяното от ищеца бездействие, изразяващо се в неупражняване на ефективен банков надзор. За ищеца не са настъпили имуществени вреди в следствие отнемането на лиценза на К., салдото по сметката му е служебно включено в списъка на вземанията, които кредиторите на К. имат към масата на несъстоятелността на К.. Задължението за заплащане на гарантирания размер на депозитите е на ФГВБ, БНБ няма парично задължение и съответно не дължи лихва за забава при евентуално неизпълнение. Не е налице и причинно – следствена връзка като елемент от фактическия състав на отговорността.

В хода на устните състезания по делото ответникът, чрез юрк. Щ., моли съда да отхвърли предявените искове като неоснователни. Подробни аргументи излага в представени по делото писмени бележки. Претендира за присъждане на разноските по делото и прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение, заплатено от ищеца.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на исковите претенция.

Административен съд София град, I отделение, 3-ти състав, като взе предвид изложените от страните становища и доводите на ищеца и извърши съвкупна преценка на доказателствата, намира за установено следното от фактическа страна:

Установява се, че Рамков договор за платежни услуги за потребители от 08.01.2014 г. и Анекс към него № 130017/08.01.2014 г., са сключени между Х. Д. Л., като депозант и „КТБ” АД. Банката се е задължила да открие сметка на депозанта в евро за съхранение на пари при условията на преференциален безсрочен депозит. Депозиранията сума се олихвява по текущ годишен лихвен процент в зависимост от размера на депозиранията сума, като ако надвишава 25000 евро лихвата е 7,5% /чл. 5 от анекса/.

На 20.06.2014 г. в БНБ е получено писмено уведомление изх. № 4098 от ръководството на „КТБ” АД, с което е предоставена информация за изчерпване на ликвидността и преустановяване на разплащанията, както и на всички видове банкови операции и се иска от БНБ да предприеме необходимите мерки, включително поставяне на „КТБ” АД под специален надзор. С уведомление изх. № 4099/20.06.2014 г. изпълнителните директори на „КТБ” АД са уведомили БНБ, че „КТБ” АД е преустановила разплащанията и всички други банкови операции, считано и към 11.45 ч. на 20.06.2014 г. На същата дата, на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, УС на БНБ приема Решение № 73, изм. и допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., с което „КТБ” АД е поставено под специален надзор за

срок от три месеца. За срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на „КТБ“ АД; дейността на „КТБ“ АД е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковата лицензия; отстранени са от длъжност членовете на УС и членовете на НС на „КТБ“ АД.

С поставянето под особен надзор на „КТБ“ АД БНБ е възложила на квесторите осигуряването на пълен анализ и оценка на активите и пасивите на банковата група от независим външен одитор. Такава проверка за „КТБ“ АД е възложена на 25.06.2014 г., като резултатите са оповестени публично на 11.07.2014 г. Проверката е частична и установява, че за определена категория кредитополучатели по кредити в общ размер на 3,5 млрд. лева от общ кредитен портфейл от 5,4 млрд. лева липсва съществена информация за финансовото им състояние и/или целевото усвояване на кредита.

На 30.06.2014 г. УС на БНБ приема решение № 82 да бъдат **намалени** лихвените проценти по депозитите на „КТБ“ АД до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути съобразно приложение към решението.

На 31.07.2014 г. УС на БНБ взема решение № 94, с което приема доклад за текущото състояние на „КТБ“ АД, представен от квесторите и на основание чл. 107, ал. 3 от ЗКИ издава задължителни предписания на квесторите между които следните: да създадат специален екип, който в срок до 15.09.2014 г. да организира подготовката на кредитните досиета за целите на одиторската оценка и да подпомага квесторите в управлението на взаимоотношенията с кредитополучателите, включително и за предприемане на необходимите действия спрямо длъжници, които не осигуряват редовно обслужване на своите задължения към банката; да сключат допълнителни договори с одиторски фирми за цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена в срок до 20.10.2014 г.

Установява се от приетите доказателства, че на 05.09.2014 г. квесторите представят „Доклад за изпълнение на Решението на УС на БНБ от 31.07.2014 г.“, в който се дава подробен отчет за изпълнение на дадените с решението задължителни предписания.

На 16.09.2014 г. УС на БНБ взема решение № 114 за удължаване срока на специален надзор за „КТБ“ АД с още два месеца, съответно до 20 и 22 ноември и указва на квесторите най-късно до 20.10.2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на банката, извършена от трите одиторски компании и до 31.10.2014 г. да представят в БНБ отчет за капиталовата адекватност на „КТБ“ АД на база изготвената пълна оценка на активите и след извършване на съответни счетоводни операции.

С Решение № 133 от 21.10.2014 г. УС на БНБ приема докладите за анализ и оценка на активите на „КТБ“ АД, извършени от „Делойт одит“ ООД, „Ърнест енд Янг Одит“ ООД и „Афа“ ООД.

С Решение № 138 от 06.11.2014 г., на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ вр. чл. 62, буква „а“ и чл. 63, буква „в“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, УС на БНБ отнема лиценза за извършване на банкова дейност на „КТБ“ АД. Съгласно същото решение на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност (З.) следва да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на „КТБ“ АД и да бъде уведомен на основание чл. 9, ал. 6 от З. Фондът за гарантиране на влоговете в банките за подаденото искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на „КТБ“ АД, с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик. Въз основа на представените на 01.11.2014 г. финансови и надзорни отчети на К. към 30.09.2014 г. УС на БНБ установява отрицателна стойност

на собствения капитал на „КТБ“ АД в размер на минус 3745313 хил. лева, определен според Регламент (ЕС) № 575/2013 г., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 г.

С Решение № 61 от 18.11.2014 г. УС на ФГВБ определя 04.12.2014 г. за начална дата на изплащане на гарантираните депозити и за целта определя девет обслужващи банки.

С Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд по т. д. № 7549/2014 г., е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014г. С решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта, относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Посочените решения са достъпни на интернет сайта на В.

Съгласно удостоверение изх. № 90-0016/08.03.2022 г., издадено от председателя на Фонда за гарантиране на влоговете в банките, Х. Д. Л. се е разпоредил лично с пълния гарантиран размер на 04.12.2014 г. в банка ДСК АД.

От удостоверение изх. № 934/16.06.2022 г., издадено от „КТБ“ АД – в несъстоятелност, се установява, че на 06.11.2014 г. за Х. Д. Л. е изпратена информация до ФГВБ за подлежаща на изплащане сума в размер на 196 000 лв., съгласно чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от ЗГВБ (отм.), в която сума са включени и начислените лихви към датата на решението на БНБ по чл. 23, ал. 1 ЗГВБ - 06.11.2014 г. Салдото по сметката на лицето в евро, ведно с натрупаните лихви е, както следва: към 20.06.2014 г. – 204 082,84 евро; към 30.06.2014 г. - 204 082,84 евро; към 06.11.2014 г. – 109434,53 евро; към 04.12.2014 г. - 109434,53 евро. Начислените, но неосчетоводени възнаградителни лихви по сметката на Л. по периоди са в размер, както следва: от 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г. – 2 409,31 евро; от 30.06.2014 г. до 06.11.2014 г. – 1 984,14 евро; от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. – 1568,83 евро. Посочени са лихвените проценти, начислявани по влога на лицето: в периода от 20.06.2014 г. до 01.07.2014 г. – 7.50 %; в периода от 01.07.2014 г. до 06.11.2014 г. – 2,74 %. Удостоверено е, че вземането на Х. Л. в размер на 216 747,13 лева е включено под № 6879 в списъка по чл. 66, ал. 7, т. 1 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на К. АД вземанията. Посочени са сумите, изплатени на ищеца в производството по несъстоятелност на К. АД.

Приетата по делото съдебно-счетоводна експертиза е изчислила размерът на лихвата върху сумата от 196 000 лв., при лихвени проценти за периода от 20.06.2014 г. до 01.07.2014 г. – 7.50 % и за периода от 01.07.2014 г. до 06.11.2014 г. – 2,74 %, както следва: за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. – 1563,03 лв.; за периода 30.06.2014 г. - 06.11.2014 г. – 1975,93 лв.; за периода 25.07.2014 г. – 04.12.2014 г. – 1979,84 лв. Според експертизата размерът на законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лв. по периоди е, както следва: за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. – 5678,98 лв.; за периода 25.07.2014 г. – 04.12.2014 г. – 7262,54 лв.; за периода 30.06.2014 г. - 06.11.2014 г. – 7098,67 лв.; за периода 30.06.2014 г. - 04.12.2014 г. – 8627,63 лв. Размерът на законната лихва за забава върху сумата от 216 747,13 лв. за

периода 20.06.2014 г. – 23.05.2017 г. е 64443,65 лв.

Въз основа на така установеното от фактическа страна настоящият съдебен състав направи следните правни изводи:

Предявените иски са процесуално допустими. Претенцията за заплащане на обезщетение в размер на разликата между вложените от ищеца суми по банков депозит, открит в „Корпоративна търговска банка“ АД и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит е за обезвреда на имуществени вреди, настъпили в резултат на действия и бездействия, за които ищецът твърди, че са осъществени от служители и органи, принадлежащи към структурата на ответника. Спазена е разпоредбата на чл. 205 от АПК, съгласно която искът е предявен срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто действия и бездействия са причинени вредите - Българска народна банка.

Искът за заплащане на обезщетение в размер на 8 627,97 лв. е за имуществени вреди, за които се твърди, че произтичат от нарушение на правото на Европейския съюз. Към датата на предявяването му в българското законодателство липсват специални процесуални норми, регламентиращи реда за реализиране отговорността на държавата за вреди, причинени в резултат на нарушаване на правото на Европейския съюз.

Съгласно чл. 4, § 3 от Договора за Европейския съюз, по силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите-членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не регламентира иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материалноправните му предпоставки са изведени ясно в практиката на СЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът.

Правото на ЕС не предвижда процесуалните правила и компетентния национален съд за разглеждане на такива спорове, а предоставя това правомощие на държавите-членки в съответствие с принципа на процесуална автономия, ограничени от принципите на равностойност и ефективност. Правото на достъп до съд и на ефективна съдебна защита са закрепени в чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, приложим по отношение на споровете, свързани с правния порядък на Съюза. Макар определянето на компетентните юрисдикции и на процесуалния ред за предявяване на иск за отговорност на държавата на основание правото на Съюза да попада в обхвата на процесуалната автономия на държавите членки, те са длъжни да отстранят по реда на националното право последиците от причинените от държавата вреди, при това при спазване на принципите на ефективност, налагащ националните процесуални правила да гарантират ефективна защита на предоставените от общностното право права

и на равностойност, изискващ националното право да предостави на всеки основан на общностна разпоредба иск процесуално третиране, което да е поне толкова благоприятно, колкото е благоприятно третирането, предвидено за сходни искове, основани на вътрешното право.

Правото на Съюза предвижда също, че задължението за поправянето на вредите съществува във всички хипотези на нарушаването му от държава-членка, при това независимо кой е публичният орган, извършил нарушението, и кой е публичният орган, който съгласно правото на съответната държава по принцип носи отговорност за поправянето на вредите. Изискванията за прилагане на отговорността на държавата за вреди, причинени на частноправни субекти вследствие нарушение на правото на ЕС, принципно не трябва да се различават от тези, които уреждат отговорността на Съюза, при сравними обстоятелства.

На следващо място, съгласно решение от 4 октомври 2018 г., К., по дело С-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск. Основният въпрос, на който е дължим отговор в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т.1 ДР на АПК.

Българска народна банка функционално и организационно не принадлежи към системата на администрацията. Тя се отчита пред Народното събрание, което, наред с Президента, избира ръководните ѝ органи. Независимостта на БНБ е изрично прогласена в чл. 44 от ЗБНБ, съгласно който, в редакцията към момента на настъпване на твърдяните вреди, при упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет. На БНБ са възложени публичноправни функции, главната сред които е да поддържа ценовата стабилност, чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на закона. На БНБ е възложен и надзорът на кредитните институции, съгласно чл. 1, ал.2 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, за изпълнение на което правомощие тя може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл.151, ал.3 ЗКИ.

Следователно, принципната независимост на БНБ и разграничаването ѝ от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че в нейна тежест са възложени конкретни административни правомощия, именно по ЗКИ, във връзка с които БНБ извършва административна дейност. Това означава, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, регламентирани със закон, и в това си качество, и в тези случаи представлява административен орган по смисъла на §1, т.1 ДР на АПК. Доводът се подкрепя и от изрично определената подсъдност на оспорванията срещу актове на органи на БНБ, съгласно чл. 132, ал.2, т.3 АПК.

Правомощието по чл.1 §3 i) от Директивата е възложено на „съответния компетентен орган“ на държавата-членка, който е именно БНБ. Тя е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната, с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите – чл.2, ал.6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, § 1, т.40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, като разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките. В тази връзка следва да се посочи, че генералният адвокат в точка 107 от заключението си по дело С 571/16, по което е постановено решението от 4 октомври 2018 г., посочва, че БНБ е органът, компетентен да установява неналичността на депозитите в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19.

Освен това, предвид обективния характер на извъндоговорната отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС, редът за ангажиране на деликтната отговорност по реда на чл.45-49 от ЗЗД е неприложим. В решението по дело С-571/16 СЕС изрично сочи, че разпоредбата на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение за вреди от нарушаване на правото на ЕС зависи от спазването на допълнително условие, а именно вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган.

В контекста на посочените стандарти, на чл.4, пар.3 от ДЕС и на принципите на равностойност и ефективност, както и на тълкуването, дадено с решението по дело С-571/16, следва да се приеме, че искът, с който е сезиран АССГ, макар и предявен преди измененията на ЗОДОВ и АПК (ДВ бр.94 от 2019г.), следва да бъде разгледан по реда на чл. 203-207 АПК, в съответната им редакция, срещу надлежния ответник Българска народна банка, във връзка с възложените му административни правомощия по надзор върху кредитните институции.

Относно претендираното обезщетение за имуществени вреди, определено в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантираното вземане от 196 000 лв. за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г.:

От първо и второ съображение на Директива 94/19/ЕО следва, че с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави -членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума, Директивата има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички ограничения върху правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел, чл. 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава-членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно чл. 7, § 1 и 1а от същата директива,

държавите членки осигуряват гарантирания размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични.

Според чл.1, § 3 от Директивата, неналичен е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Както е посочил СЕС в т. 49-51 от решението по дело C-571/16, от текста на чл.1, §3 i) от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това чл. 1, §3 i) уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това „колкото е възможно по-скоро“ и „не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. От тези разпоредби следва, че установяването на неналичността на депозитите не може да зависи от неплатежоспособността на кредитната институция или от отнемането на нейния лиценз. От обяснителния меморандум към предложението на Комисията за директивата е видно, че определението за неналичен депозит не е обвързано с рисковете на производствата по оздравяване и ликвидация. Освен това от съображение 12 от Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане следва, че съществува възможност възстановяването на депозити чрез схемата за гарантиране да се извършва успоредно с мерки за реструктуриране.

Както е посочил СЕС в т.60 от решението по дело C-571/16, срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. От друга страна, съгласно т.66 от същото решение, удължаването на срока за изплащане на депозитите е възможно единствено при изключителни обстоятелства и не може да надвишава 10 работни дни. В т.69 от решението по дело C-571/16 СЕС е прието, че чл.1, §3 и чл.10, §11 от Директива 94/19 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат, от една страна национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. Това тълкуване е потвърдено и с т. 73 от решение от 25.03.2021 г. по дело 501/2018. СЕС последователно постановява, че чл. 1, §3 i) от Директива 94/19

трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган, като предварителното предявяване от титуляра на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба.

От изложеното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1/ компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

Задължението на БНБ като надзорен орган върху банковата дейност и носещ отговорността за поддържане на стабилността на банковата система, да обяви неналичността на депозитите по смисъла на Директивата, следва пряко от така възложените ѝ функции и от нормите на самата Директива. БНБ не може да бъде оправдана за това, че не е приложила норма на правото на ЕС с директен ефект, само защото Директивата не е била правилно транспонирана и съответно БНБ не е била изрично определена от българския законодател за „съответния компетентен орган“.

В разглеждания случай, постановявайки Решение № 73/20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор, БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да мотивира извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 i) от Директива 94/19/ЕО, като преустановяването на достъпа до депозитите е по причини, пряко свързани с финансовото положение на К.. Не е спорно, че към 20.06.2014г. К. не само не е изпълнила вече подадени заявки за плащане, но и всички вложители са били лишени от възможността изобщо да правят заявки за изплащане на депозитите си и не са имали достъп до тях почти шест месеца. От решението за поставяне на К. под специален надзор, което се основава на чл.115, ал. 1 и чл. 115, ал.2, точки 2 и 3 от ЗКИ, е видно, че „ликвидните активи на банката по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост, или банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори“. К. е поставена под специален надзор с пълно преустановяване на плащанията, въпреки че националното право позволява мерки с по-ниска степен на намеса – избор между пълно и частично преустановяване на плащанията и ограничаване на дейностите – вж.чл.116, ал.2, т.2 и т.3 от ЗКИ. Според решението на УС на БНБ от 20.06.2014г., към 11,58 часа на 20.06.2014г. по сметката на К. в платежната система за брутен сетълмент в реално време R. разполагаемата наличност е в размер на 237773 лв., при наредени чакащи плащания за над 38

млн.лв. При това положение първото условие - кредитната институция да изглежда неспособна за момента да изплати депозита, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, се явява спазено, тъй като от посочения момент К. не е била в състояние да приема заявки и да изплаща дължимите и платими депозити.

Освен това не е съществувала близка перспектива кредитната институция да е в състояние да изплати депозитите. Както е посочено в решението на УС на БНБ, с писмо № 4098/20.06.2014г., изпълнителните директори са уведомили БНБ, че като имат предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката в най-близко време. В резултат, още на същата дата, УС на БНБ е приел решението за поставяне на К. под специален надзор, спрени са всички плащания и всички банкови сделки на институцията. Така самата БНБ е постановила забрана К. да изплаща депозити по причини, които са пряко свързани с проблеми с ликвидността на К.. Както е видно от мотивите на УС на БНБ в решението от 20.06.2014г., поставянето на К. под специален надзор е продиктувано от наличието на опасност от неплатежоспособност поради засиленото теглене на средства и липсата на достатъчно ликвидни активи към 20.06.2014г., като определеният тримесечен срок на надзора недвусмислено показва липсата на „близка перспектива“ за изплащане на депозитите от кредитната институция.

От изложеното следва, че с решението си от 20.06.2014г. БНБ е извършила обективната констатация, че по нейно виждане К. изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. От това следва, че макар да не е извършена изрична констатация в този смисъл, депозитите в К. стават неналични по смисъла на чл.1, §3 i) от Директива 94/19, поради което в срок от 5 работни дни е следвало да се постанови изричен акт в този смисъл – задължение, което произтича от директно приложимото право на ЕС.

Съгласно т.117 от Решението по дело С-571/16, разпоредбата на чл. 1, §3 i) от Директива 94/19 има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят на частноправните субекти права, които да позволят на вложителите да предявят искове за обезщетяване за вредите от късното изплащане на депозитите. Идентично е постановеното и с т. 63 и т. 86 от решението по дело 501/18, като СЕС отново подчертава, че тази разпоредба предвижда безусловно и достатъчно точно задължение, поради което предоставя права на частноправните субекти, и следователно съдържа норма с директен ефект. Следователно, чл.1, § 3 i) от Директива 94/19, като пряк източник на права и задължения, овластява и задължава БНБ да установи неналичността на депозитите с изричен акт, различен от акта, с който се отнема лиценза поради неплатежоспособност. Като не е взела това решение в императивния 5 дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза. Това нарушение е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата. Така според т. 115 от решението по С-571/16 и т. 97 от решението по С-501/18, при наличие на определени обстоятелства, които трябва да бъдат преценени от националния съд, фактът, че неналичността на

депозитите не е установена в петдневния срок, предвиден в член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, въпреки че са били изпълнени ясно посочените в тази разпоредба условия, може, при обстоятелствата в главното производство, да представлява достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза.

Както е посочено и в т.105 от решението на СЕС по C-571/16, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на ЕС предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики (в този смисъл решение на СЕС от 5 март 1996 г. по дела C-46/93 и C-48/93).

Чл.1, §3 i) от Директива 94/19 ясно посочва при какви условия и в какъв срок се установява неналичността на депозитите. Ако тези условия са изпълнени, компетентният орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични – т.108 от решението по C-571/16. В случая, въпреки че БНБ е преценила, че К. е застрашена от неплатежоспособност и че със собственото си решение за поставяне на банката под надзор е възпрепятствала изплащането на депозитите за по-дълъг период, не е направила установяването в срок, което е попречило да започне компенсирането на засегнатите вложители съгласно чл.7, §1 и чл.10, §1 от Директивата.

Умишленото /груба небрежност/ или по непредпазливост /неполагане на дължимата грижа/ неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС, е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението. Липсата на умисъл обаче не води автоматично до отсъствие на достатъчно съществено нарушение. Освен това, отговорността на държавата чрез нейните органи е принципно обективна. Само физическо лице може да формира субективно отношение към нарушението и в този смисъл да формира вина, а и в сферата на деликтното право умисълът се счита за груба небрежност. Изискването при всички случаи да е проявена груба небрежност, когато се ангажира отговорността на държавата за вреди от нарушаване правото на ЕС, надхвърля изискването за достатъчно съществен характер на нарушението. В този смисъл, неоснователно БНБ се позовава на разпоредбата на чл.79, ал.8 от ЗКИ, според която отговорността на надзорния орган може да бъде ангажирана само ако вредите са причинени умишлено.

В допълнение на гореизложеното следва да се посочи, че съгласно т. 5 от диспозитива на решението по дело 501/2018, правото на Съюза, и по-специално принципът на отговорност на държавите членки за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушаването на правото на Съюза,

както и принципите на равностойност и на ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с условието вредата да е причинена умишлено от съответния национален орган.

Както се сочи и в решението по дело C-571/16, неоснователно БНБ се позовава и на решение от 12 октомври 2004, Р. и др., дело C-222/02, тъй като спорът по главното дело в посочения случай касае отговорност на държавата поради непредприемането на надзорни мерки, предвидени в чл.3 от Директива 94/19, докато в настоящото производство ищецът ангажира отговорността на надзорния орган не за загубата на депозита си, а за неспазването на предвидените в Директива 94/19 условия и ред за компенсиране.

Не се споделя от съда становището на ответника, заявено в писмения отговор от 28.05.2021 г., че искът е неоснователен, предвид задължителното тълкуване, дадено с т. 1 от диспозитива на решение от 25.03.2021 г. по C-501/18, а именно: „Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година, трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази директива, изменена с Директива 2009/14, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената директива, изменена с Директива 2009/14, поради което член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.“. Така постановеното от СЕС не обуславя извод за липса на правна възможност за вложителите в К. АД да претендират обезщетение за вреди, причинени, поради забавено изплащане на гарантирания размер от депозитите им. Тълкуването по т. 1 от диспозитива на решението, видно и от т. 49, е в отговор на следния въпрос на запитващата юрисдикция: как трябва да се тълкува член 7, параграф 6 от Директива 94/19: в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до определения в член 7, параграф 1а от тази директива размер, или в смисъл, че дава на посочения вложител и основание да търси обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични. Според т. 57 от същото решение, съгласно член 7,

параграф 1а от Директива 94/19 схемите за гарантиране на депозити трябва да осигуряват минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, освен ако съответните депозити са изключени по силата на член 2 от тази директива от гаранционния режим, или в съответствие с член 7, параграф 2 от същата са изключени или гарантирани в по-нисък размер в съответната държава членка. Съобразно т. 58 от решението, целите, преследвани с Директива 94/19, и от контекста, в който се вписва член 7, параграф 6 от нея, следва, че предвиденото в тази разпоредба „право на компенсация“, чиито размер е определен в член 7, параграф 1а, а условията на изплащане — уточнени в член 10, параграф 1 от тази директива, се отнася единствено до изплащането, от схемата за гарантиране на депозитите, на надлежно проверените вземания на вложителите, когато компетентните органи са установили в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 неналичността на депозитите, държани от съответната кредитна институция. Следователно, СЕС тълкува по категоричен начин приложението на член 7, параграф 6 от Директива 94/19, но не отрича правото на вложителите на обезщетение за реално настъпили вреди в резултат на забавено изплащане на гарантирания размер на депозитите. Напротив, съгласно т. 97 от същото решение, при всички положения фактът, че не е установена неналичността на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, може да представлява достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза и да позволи ангажирането на отговорността на държава членка за нарушение на правото на Съюза, като Съдът се позовава на решението по дело С 571/16, т. 115. В случая от ищеца се твърди именно нарушение на норма с директен ефект от Директива 94/19, в резултат на което претендира за ангажиране отговорността на държавата за съществено нарушение на правото на Съюза, като не е налице твърдение, че основанието за заплащане на вреди се съдържа в разпоредби от същата директива. Липсата на предвидено в Директива 94/19 основание за заплащане на вреди, различни от правото на компенсации по чл. 7, пар. 6 от директивата, не обуславя извод, че не е налице основание и правна възможност за ангажиране на отговорността на държава-членка за нарушение на норми с директен ефект от същата директива. В решение по дело С-571/16 /т.117/ и в решение по дело 501/18 /т. 63/ СЕС последователно постановява, че чл. 1, т. 3, подт. i) от Директива 94/19 е норма с директен ефект и нарушението ѝ може да обоснове ангажиране на отговорността на държавата за вреди от неизпълнението ѝ. Така и според т. 86 от решение по дело 501/18, член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 — освен че има директен ефект и представлява правна норма, целяща да се предоставят права, които да позволят на вложителите да предявяват обезщетителни иски за вредите от забавеното изплащане на техните депозити в нарушение на тази разпоредба — налага на компетентния орган по смисъла на член 4, точка 2, подточка iii) от Регламент № 1093/2010 безусловно и достатъчно точно задължение. Противното становище противоречи на чл. 4, §3 ДЕС, както и на принципа на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти от нарушения на правото на Съюза, които се считат за извършени от държавата, присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът, съгласно

практиката на СЕС, в т.ч. и съгласно т. 113 от решението по дело 501/18. От БНБ е заявено възражение, че до датата на изплащане на гарантирания размер на влоговете, К. е начислявала договорна лихва върху процесния депозит, както и че в размера, изплатен на ищеца като гарантиран депозит, е включена както главница, така и договорна лихва за периода от 30.06.2014г. до изплащане на сумата. Неоснователни са доводите на ответника за липса на претърпени вреди, поради това, че на ищеца е начислявана договорна лихва от К.. Макар размерът на претендираното от нея обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, то не е лихва. Своевременното изпълнение на задължението по чл.1, §3 i) от Директива 94/19 би защитило в максимална степен, освен правата на вложителите, и обществения интерес, доколкото цел на директивата е не само защита на вложителите, а и стабилност на банковата система, която може да се постигне само ако държавите членки спазват предоставените на вложителите гаранции, въз основа на които да считат депозитите си за защитени. Както следва и от съображения 8 и 9 от Директивата, за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата на ищеца. При липса на разпоредби в правото на ЕС по отношение на размера на дължимото обезщетение, се прилагат принципите на процесуалната автономия, равностойността и ефективността. Според българския закон, при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл.86 от ЗЗД.

Относно началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, изчислен от 20.06.2014г. (датата на поставянето на К. под надзор) изтича на 27.06.2014г. След този момент действително БНБ е в нарушение на правото на ЕС, но ищеца неправилно твърди, че още на 30.06.2014г. е следвало да има достъп до депозита си. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите, не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С акта, с който се установява неналичността на депозитите, се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити и считано от датата на постановяване на този акт, започва да тече срокът за изплащане. По аргумент от чл.23, ал.5 ЗГВБ, в случай че БНБ беше взела решението по чл.1, §3 i) в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014 г. От следващия ден - 26.07.2014г., ищецът започва да търпи реални вреди, поради неизплащане гарантирания размер на депозита. Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. и е стартирана процедурата по компенсиране по чл.10 от Директива 94/19. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за периода от 06.11.2014г. до датата на изплащане на депозита липсва основание за обезщетение. Поради това периодът, за който се дължи обезщетение е 26.07.2014г. – 05.11 2014г. Обстоятелството, че ЗГВБ /отм./ обвързва началото на срока от 20 работни

дни за изплащане на гарантираните депозити с решението за отнемане на лиценза на кредитната институция е ирелевантно, тъй като, както е приел СЕС в т.1 от диспозитива на решението по дело C-571/16, разпоредбите на чл.1, §3 и чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО не допускат национално законодателство, което се отклонява от сроковете за установяване неналичността и за изплащане на депозитите.

За извършеното нарушение на правото на ЕС БНБ дължи обезщетение само за периода на забава – от момента, в който реално ищецът е трябвало да има достъп до депозита си до момента, в който нарушението е преустановено, а именно за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. вкл., за който е налице и причинно-следствена връзка между извършеното от БНБ нарушение и претърпените вреди. Както бе посочено по-горе в решението, по арг. чл. 23, ал. 5 ЗГВБ, в случай че БНБ бе взела решението по чл. 1, пар. 3, подт. и) в петдневния срок – т. е. най-късно на 27.06.2014 г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите започва да тече считано от 30.06.2014 г. и изтича на 25.07.2014 г. Тъй като решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г. – когато е отнет лицензът на К., и съобразно действащото към момента законодателство е обявена неналичността на депозитите, от тази дата БНБ вече не е в забава.

Настоящият съдебен състав приема, че реално претърпяната от ищеца вреда е разликата между законната лихва за периода 26.07.2014 г. – 05.11.2014 г. и изплатената за същия период договорна лихва по депозита на ищеца. Размерът на законната лихва върху сумата от гарантирания размер на влога от 196000 лв. за периода 26.07.2014 г. - 05.11.2014 г. вкл. е 5624,38 лв. Съгласно експертизата, начислената договорна лихва за същия период е в размер на 1563,03 лв. Реално претърпяната от ищеца вреда по чл. 4 ЗОДОВ възлиза на сумата от 4061,35 лв. (5624,38 лв. - 1563,03 лв.). Над този размер искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

Основателна е и претенцията за присъждане на законна лихва върху размера на присъденото обезщетение /4061,35 лв./, считано от датата на предявяване на иска - 25.05.2017 г., до окончателното му заплащане.

Относно претенцията за заплащане на обезщетение в размер на разликата между вложените от ищеца суми по банков депозит, открит в „Корпоративна търговска банка“ АД и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит:

Съгласно чл.1, ал.1 от ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. За да възникне отговорност за дейност на ответника, предвидена в чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, следва да са налице трите елемента от правопораждащия я фактически състав: 1. незаконосъобразен акт, действие или бездействие; 2. имуществени и/или неимуществени вреди и 3. пряка причинна връзка между тях. Отговорността е безвиновна - съгласно чл.4 от ЗОДОВ държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице.

С аргумент от чл.154, ал.1 от ГПК, вр. чл.144 от АПК в тежест на ищеца е да проведе пълно и главно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения от него иск, а на съда - да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан. Липсата на който и да е от елементите на фактическия състав на предявения иск обуславя неговата неоснователност.

Правото на обезщетение възниква за вредите, които са пряка и непосредствена последица от увреждането – чл.4 от ЗОДОВ. Преки са вредите, които се намират в причинна връзка с противоправното поведение, а непосредствени – следващите по време и място неправомерния резултат.

Ищецът основава претенцията си за вреди с твърдения за неправомерно бездействие на БНБ, изразяващо се в неосъществен ефективен банков надзор, в нарушение на конкретни норми по националното ни право и от правото на ЕС - чл. 2, ал. 6 ЗБНБ, чл. 79в и чл. 103а от ЗКИ, наредбата по чл. 39, ал. 2 от ЗКИ, чл. 23 от Регламент /ЕС/ № 1093/2010 и Регламент /ЕС/ № 575/2013. Твърди също, че в резултат на решението на БНБ за отнемане на лиценза на К. АД са засегнати имуществените му права, с което е нарушен чл. 6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, протокол № 1 на Конвенцията и чл. 47 от Хартата на основните права на ЕС.

Както бе посочено по-горе в решението, с въвеждането на схеми за гарантиране на банковите депозити във всички държави членки и с хармонизирането на приложимите гаранции за минимална сума Директива 94/19/ЕО има за цел хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции в целия Съюз чрез премахването на всички ограничения върху правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги, като същевременно се повишава стабилността на банковата система и защитата на вложителите. За тази цел член 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 7, § 1 и 1а от същата директива, държавите членки осигуряват гарантираният размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 Е., в случай че депозитите са неналични. "Неналичен депозит" по смисъла на чл. 1, пар. 3 от Директивата е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, на Европейския парламент и на Съвета относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане, е транспонирана в българското законодателство чрез Закона за гарантиране на влоговете в банките и Закона за кредитните институции. Измененията, въведени с Директива 2009/14/ЕО, са транспонирани с през 2009г. с измененията на посочените два закона – ДВ, бр. 44/2009г., в сила от 12.06.2009г. С

измененията на ЗГВБ от 2010г. – ДВ, бр. 101/2010г., в сила от 31.12.2010г., е въведен новият гарантиран размер от 100 000 евро на депозитите, съгласно измененията на чл. 7 от Директива 94/19/ЕО.

Сумите от влоговете над посочения размер могат да се претендират от вложителите по реда на чл.2, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност, съгласно който производството по несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката. От доказателствата по делото се установява безспорно, че ищецът е получила гарантирания размер, както и че е включена като кредитор в производството по несъстоятелност на К. АД и в това производство са ѝ били изплащани суми като част от влога в банката.

Горните доводи се потвърждават и от т.53-57 от решението на СЕС по дело С-501/18, с които е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, когато компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защита на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, която не дава на вложителите права по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните органи.

В подкрепа на горепосочените доводи е и разпоредбата на чл.79, ал.9 ЗКИ, съгласно която БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено.

В съображения 8 и 9 от Директивата е посочено, че за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им. От друга страна, с т. 4 от диспозитива на решение по дело С-501/18 е прието, че „член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на който вложителите биха били изложени в случай на обявяването на

кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери.“

От приетите по делото доказателства не се установява към 20.06.2014г. да е съществувала възможност да бъдат приложени по-леки мерки за банков надзор вместо спиране изпълнението на всички задължения и налагане на забрана да извършва всички дейности по лиценза за извършване на банкова дейност на К. АД. Анализът на правната уредба, както по правото на ЕС, така и по националното право, води до извод, че редът за удовлетворяване на вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, които вземания са над гарантирания размер на влоговете, е именно в рамките на производството по несъстоятелност на тази кредитна институция. След като ищецът има качеството на кредитор в производството по несъстоятелност на К. АД, следователно, намесата в правото му на собственост не е прекомерна поради решенията на К. АД, довели до отнемането на лиценза на банката и до обявяването ѝ в несъстоятелност. Следователно, с решението на УС на БНБ за поставянето на К. АД под особен надзор и ограничаването на плащанията, не е допуснато нарушение на правата на собственост на ищеца, гарантирани с чл.17 от Хартата за основните права на ЕС.

Същевременно, съдът приема, че издадените от органи на ответника актове - решението на БНБ от 20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор; решението на УС на БНБ от 31.07.2014г. със задължителни предписания до квесторите на К.; решението на УС на БНБ от 06.11.2014г. за отнемане на разрешението на К., дадено със Заповед № БНБ-43011/28.03.2014г. на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Б. надзор", както и решението на УС на БНБ за отнемане на лиценза на К., не разпореждат ретроактивно прилагане на административни мерки в хода на особения надзор, тъй като съгласно изложените мотиви и съображения, нямат за цел да се приложи нова правна уредба към вече възникнали към датата на влизането ѝ в сила юридически факти. Посочените актове са издадени на основание действащото национално и европейско законодателство и със същите е разпоредено прилагането на действащи норми и правила, в т.ч. от компетентния орган на БНБ е осъществен надзор за спазване на пруденциалните изисквания от кредитна институция.

Неоснователни са твърденията на ищеца, че вредите са настъпили в резултат от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на БНБ като надзорен орган по чл.2, ал. 6 от ЗБНБ. В посочената хипотеза, когато вредите са настъпили от незаконосъобразни фактически действия и бездействия на ответника, контролът за законосъобразност на тези действия/бездействия е допустим в исковото производство по реда на чл. 204, ал. 4 от АПК. В този смисъл е и решението на СЕС по дело 501/18. Както бе посочено, БНБ може да е надлежен ответник по чл. 205 от АПК по иск по ЗОДОВ, тъй като в трайната съдебна практика е прието, че регулаторните и надзорните функции представляват административна дейност по смисъла на чл.1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Съгласно чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 от ЗБНБ, Българската народна банка е

централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6). Не е спорно, че с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), К. АД била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на „КТБ“ АД под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ –за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на „КТБ“ АД. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фондът за гарантиране на влоговете в банки. На 04.12.2014 г. Фондът за гарантиране на вземанията започва изплащане на същите, като не е спорно, че гарантираният депозит от 196 000 лв. е изплатен на ищеца.

Съгласно константната съдебна практика обаче, за да е налице отговорност на държавата, следва да се касае за фактическо действие или бездействие, чиято незаконосъобразност да се установи в исковото производство по реализиране на отговорността. Този първи елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ в случая не е налице. Ищецът основава иска си на твърдението, че БНБ неправомерно не е осъществила ефективен банков надзор, не е издала съответните актове, а действията по надзор, които е извършвала, са били формални. Незаконосъобразни действия или бездействия по смисъла на чл. 203, ал. 1 от АПК са единствено фактическите такива, т.е. в конкретния случай – неизвършване на определено

фактическо действие, а не неизвършване на правни действия. Издадените от ответника правни актове изискват правнорелевантно поведение, т.е. правни действия. Легално определение на термина „действие“, респ. „бездействие“, липсва в нормативните актове, но под „действие“, респ. „бездействие“ следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява в изпълнение или неизпълнение на определена нормативна уредба. Незаконосъобразното бездействие може да бъде два вида - фактическо - неизвършването на фактическо действие, което органът или физическото лице са длъжни да извършат по силата на императивна правна норма и юридическо (правно) - издаването на административен акт. Не е налице неупражняване на банков надзор от страна на ответника, тъй като до 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. АД, са извършени редица действия през целия период, видно от данните по делото. Касае за сложен фактически състав, вкл. извършване на правни действия по установяване на определени юридически факти, а не за извършване на фактически действия, чието изпълнение да бъде установявано в производство по реда на ЗОДОВ. Не е налице неупражняване на ефективен банков надзор от страна на БНБ в нарушение на чл.2, ал.6 ЗБНБ, както и на разпоредбите на чл. 79в ЗКИ и 103а ЗКИ. Цитираната разпоредба на чл.2 от ЗБНБ установява задачите на БНБ като централна банка на Република България, но не и конкретни задължения във връзка с осъществяването на банковия надзор, а съответните разпоредби в тази връзка са разписани в ЗБНБ и ЗКИ. Разпоредбите на чл. 79в и чл. 103а от ЗКИ влизат в сила с изменение на ЗКИ от 11.03.2014г., от което следва, че до тази дата /11.03.2014 г./ БНБ не е разполагала с регламентирани с посочените норми правомощия. Фактите, установени по безспорен начин по делото, сочат, противно на твърденията на ищеца, че в периода от датата, в която „КТБ“ АД сама е поискала от БНБ поставянето под специален надзор, до отнемането на лиценза, БНБ е извършвала активни действия именно по установяването на обективното състояние на К., като с установяването на отрицателен капитал съгласно ЗКИ, е предприела именно онова, което надзорните й правомощия изискват, т.е. да отнеме лиценза на К..

Представените доказателства съдържат информация и такава е била анализирана от страна на БНБ относно рисковия профил на банката, относно адекватността на капитала, включително адекватността на собствения капитал на банката и средствата за редуциране на рисковете, които са елемент на оценките за адекватността на капитала, извършвани на текуща база или в хода на надзорните инспекции на място, както и информация за текущите рейтинги по CAEL/C.-CAMELOS. Оценката на състоянието на банката е извършвана непрекъснато както по данните, съдържащи се в отчетите, предоставени от К. АД, така и при извършените на място инспекции. Действително, в доклада на Сметната палата за дейността на надзора в периода от 01.01.2012г. до 31.12.2014г. се съдържат данни за пропуски в дейността на БНБ и препоръки за подобряване на надзора. Тези пропуски обаче не са закононарушения по смисъла на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ - актове, действия или бездействия в нарушение на нормативен акт. Нормативните задължения по надзора са изпълнявани през целия период, въпреки че са

съществували възможности в рамките на действащата нормативна уредба за по - пълен и засилен контрол над банковата система. Констатациите на Сметната палата се отнасят принципно до дейността на БНБ и не се отнасят конкретно до предмета на делото или до действията, респективно бездействията на БНБ спрямо К. АД.

Не са налице и останалите предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по реда на чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ – вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка.

На ищеца е възстановена сума в размер на гарантираният от държавата депозит, но останалата сума по сметката, продължава да се води като задължение на К. към неговия вложител, като същото е предявено служебно в производството по несъстоятелност на банката. По тази причина вреда и пряка и непосредствена причинно – следствена връзка не е налице по иска за обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата между размера на влога над платения гарантиран размер. Всяко вземане на кредитор от търговска банка, включително главницата по влоговете и законната лихва следва да бъде предявено в производство по несъстоятелността на тази банка. Вземанията, които могат да бъдат предявени в производството по банкова несъстоятелност, както произтича от реда за удовлетворяването им по чл. 94, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност, включват и сумите по депозитите, надхвърлящи тези по Закона за гарантиране на влоговете в банките, а лихви - законна или договорна - съгласно чл. 4, ал. 2, т. 1 от същия закон, само след удовлетворяване на вземанията по първата разпоредба.

С оглед изложеното съдът приема, че искът е неоснователен и недоказан и следва да бъде отхвърлен.

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК съдът следва да се произнесе по претенциите на страните за присъждане на разноски:

Ищецът е направил разноски в общ размер на 11 184,06 лв., от които държавна такса - 10 лв., възнаграждение за експертиза – 250 лв. и платено адвокатско възнаграждение в размер на 10 924,06 лв. На основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ (в приложимата към датата на предявяване на иска редакция) в полза на ищеца следва да се присъдят разноските по производството в общ размер от 260 лв. и адвокатско възнаграждение в размер на 197 лв., съразмерно с уважената част от иска.

Неоснователно е искането на ответника за присъждане на сторените по делото разноски. Това е така, тъй като съгласно чл.10, ал. 2 ЗОДОВ разноските се заплащат от ищеца, ако искът бъде отхвърлен изцяло. Нормата на чл.10, ал. 4 ЗОДОВ (Нова – ДВ, бр. 94 от 2019 г.) е неприложима в настоящето производство съгласно § 6, ал.1 от ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ (ДВ, бр. 94 от 2019 г.), който предвижда приложение на закона за иски молби, подадени след влизането му в сила. Разгледаните в настоящото производство иски са предявени на 25.05.2017 г.

Воден от горното, Административен съд София град, 3-ти състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Българска народна банка да заплати на Х. Д. Л., ЕГН [ЕГН], обезщетение за имуществени вреди в размер на 4061,35 лв. (четири хиляди шестдесет и един лв. и тридесет и пет стотинки) лв., претърпени в периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г., в резултат на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в "Корпоративна търговска банка" АД, в императивния срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква і) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на иска - 25.05.2017 г., до окончателното изплащане на сумата за обезщетение, както и сума в размер на 457 (четиристотин петдесет и седем) лева, представляващи разноски по делото.

ОТХВЪРЛЯ иска за заплащане на обезщетение за имуществени вреди, определено в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантираното вземане в размер на 196 000 лв., за разликата над 4061,35 лв. до претендирания размер от 8 627,97 лв. и извън периода 26.07.2014 г. - 05.11.2014 г., както и иска за заплащане на обезщетение за имуществени вреди в размер на 216 747, 13 лв., изразяващи се в разликата между вложените от ищеца суми по банков депозит, открит в „Корпоративна търговска банка“ АД и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит в размер на 196 000 лв.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния административен съд, в 14-дневен срок от съобщението до страните и получаването на препис от съдебния акт.

СЪДИЯ: